

Implementatie van screening naar ondervoeding in een Belgisch ziekenhuis

stappenplan

Auteurs:

Sabrina Mattens - UZ Brussel

Lia Reynders, Astrid Wijenbergh, Gwen Pieters – ZNA

Els Vercruyssen – GasthuisZusters, Antwerpen

Els Museeuw – AZ Damiaan, Oostende

Marleen Genetello – UZ Gent

Januari 2010

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
1. Werkgroep	3
2. Doelstellingen	3
3. Doelgroep	3
4. Inventarisatie	4
5. Screeningsinstrument en behandelplan	4
6. Inzet medewerkers en middelen	4
7. Implementatie van de screening	4
8. Intern communicatieplan	5
9. Evaluatie	5
Aanbevolen literatuur	5

Inleiding

Ondanks de hoge prevalentie van ondervoeding in ziekenhuizen, wordt slechts de helft van die patiënten als ondervoed herkend (door systematische screening) en hiervoor behandeld. Vanuit dit gegeven werd dit stappenplan ontwikkeld.

Doel van dit stappenplan is het stimuleren van instellingen om een systematische screening naar ondervoeding op te zetten. Dit document kan als leidraad gebruikt worden door diegene die binnen een ziekenhuis belast zijn met het opstarten van een systematische screening naar ondervoeding.

1. Werkgroepen

Er wordt aanbevolen om binnen uw ziekenhuis te zorgen dat er een breed draagvlak is voor het nutritiebeleid. Het samenstellen van een nutritieteam kan hierbij van belang zijn. Het nutritieteam kan het beleid rondom nutritie en ondervoeding formuleren en hiervoor draagvlak creëren binnen de instelling.

Nutritieteam

- een nutritieteam in een ziekenhuis ondersteunt het project screening en behandeling van ondervoeding
- mogelijke samenstelling van een nutritieteam: diëtist, nutritieverpleegkundige, arts, apotheek, logopedist, directie, ...
- Leg vooraf de taken en doelen van het nutritieteam vast. Mogelijke taken van een nutritieteam zijn terug te vinden in het Nationaal Voedings en gezondheidsplan voor België 2005-2010, krachtlijn 5.
- Het is belangrijk een projectleider te benoemen die de voortgang van het project bewaakt
- Leg de frequentie van vergaderingen vooraf vast

Nutritiesupportteam/ondervoedingsteam

- is het uitvoerende team dat functioneert onder supervisie van het nutritieteam
- mogelijke samenstelling: arts, diëtist, nutritieverpleegkundige
- rapporteert aan het nutritieteam
- frequentie van overleg vastleggen

2. Doelstellingen formuleren

- er moeten doelstellingen geformuleerd worden, zowel naar directie als naar verpleegafdelingen
- de kwalitatieve zorg voor de patiënt staat hierbij centraal
- financieel aspect: MZG registratie

3. Doelgroep

Er moet vooraf nagedacht worden over de doelgroep waarbij men wil gaan screenen en behandelen voor het risico op ondervoeding. Bepaal tevens of u start met een pilootgroep.

- ga na in de literatuur welke de risicogroepen voor ondervoeding zijn

- bepaal de inclusie en exclusiecriteria voor het screenen en behandelen van ondervoeding (bv: materniteit,)

4. Inventarisatie

Het is belangrijk om zicht te hebben op welke relevante activiteiten reeds in de eigen instelling gebeuren.

- is er een weeg- en meetbeleid? Op welke afdelingen? Met welk materiaal?
- wordt er reeds gescreend op ondervoeding? Op welke afdelingen? Met welk screeningsinstrument? Door wie?
- Zijn de gezondheidsmedewerkers zich bewust van het probleem? Is er bereidheid tot veranderen?

5. Screeningsinstrument en behandelplan

Het screenen naar ondervoeding gebeurt best aan de hand van een gevalideerd screeningsinstrument.

Om de juiste methode te kiezen raden wij u aan de Espen guidelines te raadplegen:

<http://www.espen.org/documents/Screening.pdf>

Na het screenen moet er altijd een behandelplan opgesteld worden.

- ga na hoe dit in de praktijk zal uitgewerkt worden (wie, wanneer, hoe, ..)
- omschrijf duidelijk het takenpakket van elke betrokken gezondheidsmedewerker

Ga zowel voor de screening als het behandelplan na met welke documenten er zal worden gewerkt en/of er mogelijkheid tot informatisering is. Bekijk of het screeningsinstrument kan deel uitmaken van de verpleegkundige anamnese. Eventueel zullen er nieuwe documenten moeten ontwikkeld worden.

Ga zowel voor de screening als het behandelplan na welke stappen moeten doorlopen worden. Zie flowchart in het zakboekje van de Nederlands Stuurgroep Ondervoeding: "Vroege herkenning en behandeling van ondervoeding in het ziekenhuis.

http://www.stuurgroepondervoeding.nl/fileadmin/inhoud/ziekenhuis/congres_9_juni_2009/zakboekje_ondervoeding_ziekenhuizen.pdf

6. Inzet medewerkers en middelen

Maak een budgettering op voor zowel personeel als middelen

- voor personeel: inzet van diëtisten, verpleegkundigen, logopedie, ...
- voor materiaal (o.a. weegschalen, meetlinten, assortiment tussendoortjes, assortiment bijvoeding, ...) : maak eerst een grondige inventarisatie van het aanwezige materiaal, vergeet ICT-ondersteuning niet. Als uit deze inventarisatie blijkt dat er onvoldoende materiaal is, maak dan een voorstel tot aankoop van materiaal op.

7. Implementatie van de screening

Maak een timing/planning op van hoe de screening in het ziekenhuis zal geïmplementeerd worden.

Uit ervaring in ziekenhuizen die reeds een screening naar ondervoeding opgezet hebben, blijkt dat er best gestart wordt met 1 of 2 verpleegafdelingen, die met de tijd verder kunnen uitgebreid worden tot men de volledige doelgroep screent.

8. Intern communicatieplan

Maak een plan op waarin duidelijk omschreven staat hoe men de communicatie rond het starten met screenen zal voeren.

- naar wie (gezondheidsmedewerkers, patiënten, ...)
- op welke manier (nieuwsbrief, dienstvergadering, gadgets, ...)
- frequentie

9. Evaluatie

Bepaal vooraf wat je wil evalueren en op welke wijze je dit wil doen.

- denk aan een nulmeting
- bepaal welke gegevens je moet registreren om deze te kunnen verwerken in je evaluatie (bv: jaarverbruik sondevoeding, jaarverbruik TPN, % ondervoede patiënten op een afdeling, % ondervoede patiënten waarbij het voedingsbehandelplan wordt gestart, % patiënten dat gescreend wordt bij opname in het ziekenhuis, ...)

Aanbevolen literatuur en internetlinks

Basics in clinical nutrition, Sobotka, L. ISBN 80-7262-292-7

Zakboek ziektegerelateerde ondervoeding bij volwassenen. Van Asseldonk, G. ISBN 978 90 313 5130 5

www.espen.org

www.stuurgroepondervoeding.nl

www.nutritionalassessment.azm.nl

www.mna-elderly.com

www.ebnursing.ugent.be/richtlijnen/voeding/nederlands_introductie.html

Nationaal voedings- en gezondheidsplan:

https://portal.health.fgov.be/portal/page?_pageid=56,7422388&_dad=portal&_schema=PORTAL

www.vvvd.be

www.vvkvm.be

www.vdito.be